



## **RICHTLIJNEN VOOR HET MER**

**M.C. van Beek**

**Locatie:**

**Adelhofstraat 3 te Homoet**

**Vastgesteld door burgemeester en wethouders van  
Overbetuwe op 26 februari 2008**

## INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING .....	3
2	ESSENTIËLE INFORMATIE .....	3
3	ACHTERGROND EN BESLUITVORMING .....	4
	Probleemstelling en doel .....	4
	Wettelijk kader en beleidskader .....	4
	Te nemen besluiten .....	5
4	VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN.....	5
	Inleiding .....	5
	Voorname .....	5
	Referentiesituatie.....	6
	Alternatieven.....	6
	Vorm .....	7
	Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) .....	7
5	MILIEUASPECTEN.....	7
	Algemene opmerkingen .....	7
	Ammoniak .....	8
	Geurhinder.....	8
	Luchtkwaliteit .....	9
	Overige aspecten .....	10
6	VORM EN PRESENTATIE .....	11
7	OVERIGE PUNTEN .....	12
	BIJLAGE 1: Projectgegevens.....	13

## 1 INLEIDING

Aan de Adelhofstraat 3 te Homoet is een pluimveehouderij gelegen. Het voornemen bestaat om binnen de inrichting 201.500 vleeskuikens of 53.700 vleeskalkoenen te houden. Deze dieren kunnen zonder ingrijpende aanpassingen in dezelfde stal worden gehouden. Door deze keuzemogelijkheid kan de ondernemer flexibel inspelen op de marktomstandigheden. Voor de voorgenomen bedrijfssituatie wil initiatiefnemer een aanvraag om vergunning op grond van de Wet milieubeheer gaan indienen. De geldende milieuvergunning ziet toe op het houden van vleeskalkoenen. De gewenste activiteit heeft betrekking op het oprichten, wijzigen of uitbreiden van een inrichting voor het houden van meer dan 85.000 'mesthoenders' (onder andere vleeskuikens), zodat onderdeel C.14, onder 1° van toepassing is. Voor het indienen van een aanvraag om milieuvergunning moet door initiatiefnemer een milieueffectrapport (MER) worden opgesteld.

De m.e.r.-procedure ging van start met de bekendmaking van de startnotitie op 5 december 2007. Met ingang van 5 december 2007 heeft de startnotitie 4 weken ter inzage gelegen. Gedurende deze periode kon door een ieder zijn/haar zienswijzen naar voren brengen. De Commissie voor de m.e.r. en andere adviseurs zijn in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de Richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER).

Er zijn geen zienswijze ingebracht op de startnotitie.

De Commissie voor de milieueffectrapportage heeft op 6 februari 2008 haar advies voor de richtlijnen voor het MER uitgebracht in de vorm van een rapportage, rapportnummer 2026-25.

De gemeente Overbetuwe heeft het advies van de commissie overgenomen en stelt met deze rapportage de Richtlijnen voor het MER vast. Daarnaast moet het MER, voor zover dat in deze richtlijnen niet aan de orde komt, voldoen aan de eisen die in de Wet milieubeheer zijn opgenomen (artikel 7.10).

De navolgende richtlijnen moeten worden gezien als aanvulling op de startnotitie.

## 2 ESSENTIËLE INFORMATIE

De volgende punten worden beschouwd als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming als de volgende informatie ontbreekt:

- In het MER moet de initiatiefnemer de verschillende mogelijke bedrijfsvormen beschrijven die hij overweegt, evenals de bijbehorende milieueffecten. Deze moeten op een zelfde detailniveau en wijze vergeleken worden.
- De invloed van het voornemen op de ammoniakbelasting is van groot belang voor de kwetsbare natuur. Geef in het MER daarom de toekomstige ammoniakemissie en -depositie van het bedrijf en de gevolgen daarvan.
- Met het voornemen wijzigt in het gebied de geuremissie. Als vleeskuikens worden gehouden neemt de geuremissie af, in de vergunde situatie is wel sprake van een overbelaste situatie. Geef in het MER de individuele bijdrage van het bedrijf aan de toekomstige geurhinder.

- Beschrijf de stofemissie en het effect ervan op de stofconcentratie in de directe omgeving van het initiatief.

Om deze hoofdpunten goed te kunnen beoordelen is van belang dat het MER bevat:

- een zelfstandig leesbare samenvatting, die duidelijk is voor burgers en geschikt is voor bestuurlijke besluitvorming;
- voldoende onderbouwend kaartmateriaal, voorzien van een duidelijke schaal en legenda. Op het kaartmateriaal zijn in ieder geval kwetsbare natuurgebieden en geurgevoelige objecten aangegeven. Geef ook helder de afstanden van de gebieden en objecten tot het bedrijf aan;
- een heldere vergelijking van de gepresenteerde alternatieven volgens dezelfde methodiek en detailniveau.

In de volgende hoofdstukken wordt weergegeven welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De richtlijnen worden voortgebouwd op hetgeen verwoord is in de Startnotitie. Dit wil zeggen de voorliggende richtlijnen niet zelfstandig leesbaar is, maar in combinatie met de Startnotitie en de achterliggende documenten moet worden gelezen (zie bijlage 1 van het advies van de commissie m.e.r.).

### **3 ACHTERGROND EN BESLUITVORMING**

#### **Probleemstelling en doel**

1. De aanleiding en motivatie voor het voornemen staan beschreven in hoofdstuk 2 van de Startnotitie. Dit kan overgenomen worden in het MER.

#### **Wettelijk kader en beleidskader**

2. Door het bevoegd gezag is aan de initiatiefnemer op 13 juli 2005 een vergunning verleend voor het oprichten en in werking hebben van een vleeskalkoenenhouderij aan de Adelhofstraat 3 te Homoet, gemeente Overbetuwe.

De startnotitie geeft al enige informatie over het wettelijk kader en het beleidskader. In de beschrijving van beleid en regelgeving ontbreken de volgende zaken, die expliciet in het MER behandeld moeten worden:

- Gezondheid- en welzijnswet voor dieren;
- Meststoffenwet;
- Afvalstoffen;
- Verordening welzijnsnormen vleeskalkoenen 2003 (van het PPE);
- Richtlijn 2007/43/eg van de raad van 28 juni 2007, tot vaststelling van minimumvoorschriften voor de bescherming van vleeskuikens;
- De Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen);
- Het landschapsontwikkeling- of beeldkwaliteitsplan van de gemeente, voor zover van toepassing.

In het MER moet dit wettelijk kader en het beleidskader worden uitgewerkt voor de randvoorwaarden die wetgeving en beleid stellen aan het voornemen.

3. Hierbij dient in het bijzonder -ook gelet op het feit dat niet duidelijk is op welk moment de vergunningaanvraag zal worden ingediend- uitdrukkelijk rekening te worden gehouden met:
  - de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) en de voorziene veranderingen in de bij de Wav behorende regelingen (zoals de algemene maatregel van bestuur met betrekking tot ammoniakemissie huisvesting veehouderij

('Besluit huisvesting'). Als gebruik gemaakt wordt van interne saldering dient ook ingegaan te worden op het wettelijk kader hiervoor<sup>1</sup>;

- de 'IPPC-omgevingstoets'<sup>2</sup>. Ga ook in op de BREF<sup>3</sup> voor intensieve veehouderijen en de overige documenten uit de Regeling aanwijzing BBT-documenten.

### **Te nemen besluiten**

4. Het MER wordt opgesteld ten behoeve van de besluitvorming over de aan te vragen vergunning op grond van de Wet milieubeheer. Voor tot daadwerkelijke oprichting en exploitatie over te gaan, is mogelijk een ontheffing noodzakelijk op grond van de Flora- en faunawet (zie paragraaf 5.5.6 van dit advies). In het MER dient te worden beschreven of dit het geval is.
5. Als er sprake kan zijn van effecten op Natura 2000-gebieden is ook een Natuurbeschermingswetvergunning benodigd (zie paragraaf 5.5.6 van dit advies).

## **4 VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN**

### **Inleiding**

6. In de Startnotitie wordt in hoofdstuk twee een beschrijving gegeven van het voornemen. Het voorkeursalternatief (welke hier kan bestaan uit meerdere situaties in de bedrijfsvoering) en de andere alternatieven moeten in het MER worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu.
7. Onderbouw in het MER de voorgenomen activiteiten en in het bijzonder het gewenste aantal dieren op de locatie per voorgenomen activiteit. In het MER moet ook duidelijk worden ingegaan op het onderscheid tussen het houden van vleeskuikens en vleeskalkoenen. Voor beide diergroepen dienen alternatieven te worden uitgewerkt. Dus de effecten van (alle alternatieven van) beide diercategorieën dienen in het MER te worden beschreven.
8. Een situatieschets van het plangebied en een breder studiegebied, waarin bebouwing en ecologisch gevoelige gebieden opgenomen zijn, moet onderdeel vormen van de beschrijving.

### **Voornemen**

9. De Commissie vraagt om in het MER een eenduidige beschrijving van het voornemen op te nemen met daarbij in ieder geval aandacht voor:
  - het aantal te realiseren dierplaatsen in relatie tot het aantal te houden dieren<sup>4</sup>;
  - de uitvoering van de inrichting (per diercategorie) inclusief beschikbare oppervlaktes en leefoppervlaktenormen, rekening houdend met de vigerende welzijnswetgeving;
  - de plaatsing en hoogte van de emissiepunten en, ingeval van de toepassing van luchtwassers, ook de dimensionering van het luchtwassersysteem, in relatie tot de voorgenomen omvang van het bedrijf. Geef de milieuvor- en -nadelen van het toe te passen systeem;

---

<sup>1</sup> In het Staatsblad van 27 maart 2007, nr. 61/pag. 12 is het Ontwerpbesluit houdende wijziging van het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (interne saldering) gepubliceerd.

<sup>2</sup> Dit volgt uit de van toepassing zijnde IPPC-richtlijn. IPPC is de afkorting van Integrated Prevention Pollution and Control. Het van toepassing zijn van deze richtlijn betekent dat emissies naar bodem, water en lucht moeten worden voorkomen en, wanneer dit niet mogelijk is, zoveel mogelijk worden beperkt. Voor de pluimveehouderij betekent dit dat in 2010 moet zijn voldaan aan de betreffende regelgeving.

<sup>3</sup> Deze BREF (Best available technology reference document) is gebaseerd op de IPPC-richtlijn.

<sup>4</sup> In geval er sprake is van het houden van kalkoenen, dient ook aangegeven te worden hoe de verdeling is in aantallen te houden hennen en hanen

- een duidelijke tekening van de stallen, inrichting en installaties, voorzien van relevante maatvoeringen, details en legenda. In de plattegronden van de stallen moeten de geïmplementeerde codes uit de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) aangegeven worden;
- voor de voorgestelde situaties voor het houden van vleeskalkoenen kent de Rav geen emissiefactoren<sup>5</sup>;
- De proefstalstatusregeling<sup>6</sup> voor de pluimveetak is van toepassing omdat de voorgenomen situatie, waarbij een nieuw emissie beperkend systeem voor de pluimveehouderij wordt geïnstalleerd, niet in de Rav is opgenomen.

10. In het MER dient een overzicht opgenomen te worden van de beoogde fasering en planning.

### **Referentiesituatie**

11. De milieueffecten van het voornemen moeten vergeleken worden met de huidige milieubelasting op de projectlocatie. De referentiesituatie is het huidige gebruik op de locatie.

De Commissie adviseert de actuele milieusituatie voor de pluimveehouderij, op basis van de feitelijk aanwezige dieraantallen, te gebruiken voor de beschrijving van de referentiesituatie. Daarnaast moet een tweede referentiesituatie worden uitgewerkt voor de vergunde dieraantallen, als dit afwijkt van de feitelijke dieraantallen.

### **Alternatieven**

12. De startnotitie beschrijft het voornemen. Een toegevoegde waarde van een MER is gelegen in het geven van inzicht in de milieuconsequenties van het voorkeursalternatief ten opzichte van een Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) (en eventuele andere alternatieven) en een referentiesituatie.

De effecten van alle mogelijke combinaties die reëel zijn en waarvan de milieueffecten onderscheidend zijn, dienen te worden beschreven in het MER.

13. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de essentiële punten waarop, dan wel de mate waarin, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken. Uit deze vergelijking kunnen eventueel nog extra te nemen maatregelen worden afgeleid. Per alternatief dient aangegeven te worden welke overwegingen aan de keuze ten grondslag liggen, zoals milieuoverwegingen, overwegingen omtrent bedrijfsvoering en technische realiseerbaarheid.

14. Alle alternatieven dienen te voldoen aan de eisen van de IPPC-richtlijn. De belangrijkste eis uit deze richtlijn en de Wet milieubeheer is dat de best beschikbare technieken (BBT)<sup>7</sup> worden toegepast. Hierbij dienen alle BBT-

---

<sup>5</sup> Maak, indien bekend, gebruik van onderzoeken en/of rapporten waarbij wel emissiegegevens bekend zijn en onderbouw duidelijk waarom deze vergelijking wordt gemaakt.

<sup>6</sup> De proefstalstatus geldt maar voor één stal.

<sup>7</sup> Op basis van de Engelse term wordt ook wel gesproken van het BAT-vereiste ('best available techniques'). Dit begrip is opgenomen in Wm artikel 8.11 lid 3. Bij de bepaling van BBT voor inrichtingen, bij het verlenen van vergunningen, dient het bevoegd gezag gebruik te maken van het afwegingskader uit het Inrichtingen en vergunningenbesluit (Ivb), artikel 5a.1 (Stb. 2005, 527).

maatregelen uit de van toepassing zijnde BBT-documenten conform de Regeling aanwijzing BBT-documenten te worden beschouwd.

15. De Commissie merkt op dat er in de referentiesituatie sprake is van een overbelasting van geurgevoelige objecten en mogelijk ook een overbelasting door fijn stof. Geef voor de verschillende alternatieven en varianten aan of deze kunnen bijdragen aan het opheffen dan wel verminderen van deze overbelasting.
16. Hoewel geen verplicht onderdeel voor het MER, adviseert de Commissie inzicht te geven in de investerings- en exploitatiekosten van de verschillende alternatieven.

### **Vorm**

17. Geadviseerd wordt om in één visueel toegankelijk overzicht (tabel) de beoordeling van de alternatieven op de meest onderscheidende effecten te verwerken, waar voorhanden met kwantitatieve gegevens. Dit betekent dat het MER helder en gestructureerd moet zijn zodat de milieu-informatie goed is terug te vinden. Daarmee wordt de onderlinge vergelijking vergemakkelijkt.

### **Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA)**

18. Werk in het MER het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) uit. Ook het MMA dient te worden uitgewerkt voor de onderscheidende milieueffecten van alle reële alternatieven (zowel voor de bedrijfssituatie voor het houden van vleeskuikens als voor het houden van vleeskalkoenen). Het MMA moet uitgaan van de technisch gezien maximaal haalbare mogelijkheden en technieken ter bescherming en/of verbetering van het milieu. Dit kan verder gaan dan de inzichten in de huidige beoordelingskaders. Ook moet het MMA realistisch zijn en binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen. Bij de ontwikkeling van het MMA adviseert de Commissie om primair aandacht te besteden aan maximale reductie van de uitstoot van ammoniak, van de immissie van geur en van de uitstoot van stof, door de volgende maatregelen af te wegen:
  - toepassing van een luchtwasser waarin een combinatie van ammoniak, geur en fijn stof met een hoog rendement kan worden verwijderd;
  - zodanige plaatsing van emissiepunten, zowel in het verticale als in het horizontale vlak, dat de geurhinder zo laag mogelijk is;
  - een emissiearm huisvestingssysteem, in combinatie met een luchtwasser;
  - directe afvoer van de mest;
  - de wijze waarop tijdens het droog reinigen van de stallen de stofemissie wordt beperkt (bijvoorbeeld door het zoveel mogelijk gesloten houden van de stallen).

Betrek in de uitwerking van het MMA ook het aspect dierenwelzijn.

19. De Commissie adviseert om het MMA duidelijk te omschrijven en keuzes die hebben geleid tot het MMA in het MER te onderbouwen. De commissie wijst er op dat met toepassing van het MMA reeds bestaande overschrijdingssituaties kunnen worden verminderd of opgelost.

## **5 MILIEUASPECTEN**

### **Algemene opmerkingen**

20. Bij de beschrijving van de milieueffecten dient men in te gaan op de onderscheidende milieueffecten van alle reële alternatieven (van zowel de

bedrijfssituatie houden van vleeskuikens als de bedrijfssituatie houden van vleeskalkoenen).

21. Bij de beschrijving van milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:
- bepaal de ernst van de gevolgen voor het milieu in termen van aard, omvang, reikwijdte, mitigerende en compenserende maatregelen<sup>8</sup>;
  - per milieugevolg moet worden beschreven of deze onomkeerbaar is;
  - expliciet moet aandacht worden besteed aan cumulatie van effecten op met name kwetsbare natuur<sup>9</sup>;
  - gevolgen kunnen zowel negatief als positief van aard zijn.
22. Geef van de verschillende alternatieven kwantitatief het effect aan op ammoniak, geur, fijn stof en -indien relevant- voor geluid. Voor de overige punten kan volstaan worden met een kwalitatieve beschrijving van de effecten.

### **Ammoniak**

23. In het MER moet aangegeven worden waar de voor verzuring gevoelige gebieden<sup>10</sup> liggen, wat de afstand tot het bedrijf is, of hier sprake is van nadelige gevolgen van het voornemen en in het bijzonder of er sprake kan zijn van significante gevolgen voor de Natura 2000-gebieden Veluwe, Neder Rijn en Waal. Beschrijf daartoe in het MER:
- de te verwachten achtergronddepositie van de omliggende natuurgebieden volgens de autonome ontwikkeling. Gebruik voor de bepaling van de achtergronddepositie de gegevens van het RIVM en -indien beschikbaar- de gegevens van de provincie Gelderland;
  - de autonome ontwikkeling van de ammoniakemissie en toekomstige ammoniakemissie van het bedrijf bij de verschillende alternatieven;
  - de instandhoudingdoelstellingen en kritische depositiewaarden voor de Natura 2000-gebieden alsmede de beoogde natuurdoeltypen en kritische depositiewaarden van de overige natuurgebieden;
  - de door het bedrijf veroorzaakte ammoniakdepositie op de natuurgebieden bij uitvoering van de alternatieven. Maak hierbij gebruik van het verspreidingsmodel Aagro Stacks welke specifiek is ontwikkeld voor de emissie van ammoniak.

### **Geurhinder**

24. Beschrijf in het MER:
- de geurbelasting van de gevoelige objecten in odour units. Doe dit volgens de in de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) aangegeven rekenmethode. Getoetst dient te worden op basis van artikel 3 Wgv. Indien de betreffende gemeente bij gemeentelijk verordening volgens artikel 6 Wgv andere waarden heeft vastgesteld, dan dienen deze waarden als toetsingskader;
  - de momenten van maximale geurhinder die per etmaal kunnen optreden. Maak daarbij een inschatting van de maximale geurniveaus die zich kunnen voordoen.

---

<sup>8</sup> Bij mitigeren kan gedacht worden aan het verminderen van landschappelijke effecten door het landschappelijk inpassen van een bedrijf, of het verminderen van geluidsemissie door in pandig laden en lossen. Een voorbeeld van compensatie is het aanvullen van verloren natuur met nieuw aan te leggen natuur.

<sup>9</sup> Het gaat hierbij met name om de achtergronddepositie van ammoniak.

<sup>10</sup> Hieronder verstaan we zowel de zeer kwetsbare gebieden uit de Wav, als ook de voor verzuring gevoelige gebieden die niet onder de Wav vallen. Dit laatste is nodig omdat niet duidelijk is of vereisten hieromtrent uit de IPPC-richtlijn geheel in de Wav zijn geïmplementeerd.



25. Volgens de Wet geurhinder en veehouderij is een omgevingstoets niet nodig voor de individuele geurbeoordeling van een milieuvergunningaanvraag. Het is op dit moment niet duidelijk of de Wet geurhinder en veehouderij hiermee in overeenstemming is met de omgevingstoets zoals deze in het kader van de IPPC-richtlijn dient te worden uitgevoerd. Gezien de omvang van het initiatief, en de omliggende geurgevoelige objecten is het wenselijk een omgevingstoets uit te voeren. Betrek bij de vaststelling van de achtergrondbelasting van geurhinder<sup>11</sup> de reeds aanwezige, andere veehouderijbedrijven in de omgeving van het initiatief en die nieuwe veehouderij-initiatieven waarvan de omvang en de locatie (bij benadering) bekend is.

## Luchtkwaliteit

### Fijn stof

26. Beschrijf in het MER op kwantitatieve wijze:

- de achtergrondconcentratie in de directe omgeving van het bedrijf<sup>12</sup>;
- de grootte en verandering van de stofemissies door het initiatief, inclusief verkeersbewegingen;
- de bijdrage van de stofemissies aan de fijn stof (PM10) concentraties in de lucht in de omgeving van het bedrijf, inclusief benodigde mitigerende maatregelen, beginnende op de grens van de inrichting;
- de toetsing van de fijn stofconcentraties (PM10) aan de Wet milieubeheer<sup>13</sup> (luchtkwaliteitseisen)<sup>14</sup>;
- neem hierbij ook de effecten van de houtkachel mee.

27. Als hieruit met zekerheid blijkt dat er geen overschrijding van de normen uit de Wet milieubeheer op zullen treden, is hiermee voldoende informatie voor het MER geleverd. Als er twijfel mogelijk is over de vraag of de normen worden overschreden, is een modelberekening nodig voor de toetsing aan de Wet milieubeheer. Deze berekeningen moeten worden uitgevoerd conform de Ministeriële regeling Beoordeling luchtkwaliteit 2007 van het Ministerie voor Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Beschrijf voor de modellering voor zowel het voornemen als de alternatieven:

- de ligging en grootte (in ha) van eventuele overschrijdingsgebieden;
- de hoogste concentraties binnen de overschrijdingsgebieden;
- de hoeveelheid woningen en andere bestemmingen gelegen binnen de verschillende overschrijdingsgebieden<sup>15</sup>;
- de mate van overschrijding van grenswaarden ter hoogte van woningen en andere bestemmingen.

28. Aannemelijk moet worden gemaakt dat het project realiseerbaar is binnen de luchtkwaliteitseisen van de Wet milieubeheer.

---

<sup>11</sup> De rekenmethodiek, V-stacks gebied, werkt met een bereik van 2 km. rondom het initiatief. Houdt deze afstand aan voor het in kaart brengen van de achtergrondbelasting van geur (cumulatieve geurhinder).

<sup>12</sup> De Commissie adviseert om hierbij gebruik te maken van de berekende achtergrond concentratiekaarten van het Milieu- en Natuurplanbureau (MNP).

<sup>13</sup> Per 15 november 2007 vervangt de Wet luchtkwaliteit het Besluit luchtkwaliteit 2005. Deze is opgenomen in de Wet milieubeheer.

<sup>14</sup> Vanwege de heersende problematiek t.a.v. fijn stof en het feit dat intensieve veehouderijen een belangrijke bron van fijn stof zijn, wordt fijn stof (PM<sub>10</sub>) met name genoemd. Dat laat onverlet dat ook voor de andere stoffen uit de Wet milieubeheer moet worden aangetoond dat voldaan wordt aan de geldende normen.

<sup>15</sup> Deze informatie is niet relevant voor de toetsing aan de grenswaarden en plandrempels uit de Wet milieubeheer. Deze gelden immers voor de buitenlucht in zijn algemeenheid (m.u.v. arbeidsplaatsen, waarop de Arbeidsomstandighedenwet van toepassing is). Voor het verkrijgen van inzicht in de mogelijke gezondheidseffecten acht de Commissie het echter van belang ook inzicht te geven in de mate van blootstelling van de bevolking. Gevoelige bestemmingen zijn woningen, scholen, ziekenhuizen, scholen, speeltuinen en sportvelden.

## Overige aspecten

### Geluid

#### Verkeer

29. Geluid ten gevolge van verkeer wordt relevant gevonden bij een verkeerstoename van 30% en een afname van 20%<sup>16</sup> ten opzichte van de referentiesituatie op de wegen in het studiegebied, ingeval geluidsgevoelige bestemmingen aanwezig zijn. Wanneer dit verwacht kan worden, moeten de effecten van het voornemen op geluid kwantitatief in beeld worden gebracht.

Als de verkeerstoe- of -afname binnen de hiervoor genoemde grenzen blijft, kan in het MER volstaan worden met een kwalitatieve beschrijving van de geluidseffecten van het voornemen.

30. Als de verkeerstoe- of -afname groter is dan genoemde grenzen, dan moet het MER de geluidseffecten van het voornemen kwantitatief in beeld brengen en aangeven in welke mate geluid gevolgen heeft voor de omgeving. Ga daarbij minimaal in op de geluidsemissies voor de dag-, avond-, en nachtperiode. Ga ook in op afwijkende situaties, door bijvoorbeeld seizoensdrukke en piekmomenten.

#### Inrichting

31. Breng in het MER de geluidseffecten van het voornemen in beeld, en geef aan in welke mate dit gevolgen voor de omgeving heeft. Ga daarbij minimaal in op:

- de geluidsemissies voor de dag-, avond-, en nachtperiode, voor:
  - een representatieve bedrijfssituatie;
  - een regelmatige afwijking van de representatieve bedrijfssituatie (zoals bijvoorbeeld het laden of lossen van pluimvee);
  - incidentele bedrijfssituaties. Geef aan hoe vaak deze laatste zich voor kunnen doen;
- de mate waarin geluidsemissies hinder kunnen veroorzaken, vooral waar de emissies boven de richtwaarden (kunnen) uitkomen.

#### Klimaat en Energie

32. Geef aan in hoeverre de uitstoot van broeikasgassen kan worden geminimaliseerd. Betrek hierbij naast onderstaande aspecten rond energieverbruik in ieder geval de wijze en duur van de mestopslag, aangezien mestopslag veel uitstoot van CO<sub>2</sub> en CH<sub>4</sub> kan veroorzaken.

33. Geef in het MER de energiehuishouding voor het voorkeursalternatief en het MMA in hoofdlijnen weer, bijvoorbeeld in de vorm van stroom- en gasverbruik per dier. Beschrijf de ambitie op het gebied van energiebesparing en beschrijf indien aan de orde de te nemen energiebesparende maatregelen. Geef daarbij aan welke energiebesparing wordt verwacht. Geef ook aan of en zo ja, welke energiebesparende maatregelen er worden genomen in de bestaande stallen.

#### Veiligheid

34. Als het gebruik van een chemische luchtwasser in (één van de) alternatieven is verwerkt, dient in de beschrijving ingegaan te worden op de veiligheid van deze installatie en op de opslag en verwerking van zuur, waarbij de speciale opslagvoorzieningen van het zuur en de opslag en verwerking van het spuiwater (de wijze van verwerking/afvoer en de hoeveelheid water) ten behoeve van de chemische luchtwassers worden besproken.

Geef zo goed mogelijk de kans weer op, en de aard van, calamiteiten en storingen die tot milieu- of dierenwelzijnsproblemen kunnen leiden. Beschrijf ook de te nemen maatregelen om de gevolgen zoveel mogelijk te beperken.

---

<sup>16</sup> Dit komt overeen met 1 dB.

### **Veewetziekten**

35. Geef aan welke situatie er ontstaat wanneer, bijvoorbeeld ten gevolge van veewetziekten, een vervoers- of exportverbod wordt ingesteld en welke maatregelen worden genomen om binnen het bedrijf dieropvang te realiseren. Geef hierbij aan welke milieueffecten dergelijke maatregelen met zich meebrengen, ook in relatie tot de eventuele noodzaak om mest langer op te slaan.

### **Natuur**

36. In paragraaf 5.1 en 5.2 wordt reeds naar informatie gevraagd met betrekking tot natuur. Met name de informatie in paragraaf 5.2 dient ook gebruikt te worden bij de afweging die in deze subparagraaf wordt gevraagd.

### **Gebiedsbescherming**

37. Beschrijf de mogelijke invloed van het voornemen op de beschermde natuurgebieden, zoals de Natura 2000-gebieden Veluwe en (de Vogelrichtlijn)gebieden) Neder Rijn en Waal. Het bedrijf kan invloed hebben op een kwetsbaar gebied ook al is het hierin niet gelegen of is het er niet direct naast gelegen (externe werking). Maak onderscheid tussen de verschillende gebieden en geef hiervan de status aan, evenals de voor het gebied geldende instandhoudingdoelstellingen dan wel ontwikkelingsdoelstellingen. Mocht op grond van objectieve gegevens niet uit te sluiten zijn dat significante gevolgen op de Natura 2000-gebieden mogelijk zijn, dan is ook een passende beoordeling nodig op grond van de Natuurbeschermingswetgeving<sup>17</sup>.

### **Landschap**

38. Geef in het MER aan hoe de nieuwe inrichting optimaal landschappelijk kan worden ingepast. Geadviseerd wordt in het MER een visualisatie van het toekomstige bedrijf op te nemen. Ga hierbij ook in op een eventueel landschapsontwikkelingsplan of beeldkwaliteitplan van de gemeente.

## **6 VORM EN PRESENTATIE**

39. Geadviseerd wordt om in één visueel toegankelijk overzicht de beoordeling van de alternatieven op de meest onderscheidende effecten te verwerken. Dit betekent dat het MER helder en gestructureerd moet zijn zodat de milieu-informatie goed is terug te vinden. Daarmee wordt de onderlinge vergelijking vergemakkelijkt. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

40. Verder wordt aanbevolen om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;

---

<sup>17</sup> Dit dient dan afgezet te worden tegen de instandhoudingdoelstellingen van het gebied. Let hierbij op dat ook een geringe toename van de ammoniakdepositie van 0,6 mol zuur/ha/jaar een significant gevolg kan betekenen (zie de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 20 september 2006, zaaknr. 200509110/1, LJN AY8489).

- recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda toe te voegen. Op de kaarten moet de ligging en afstand tot kwetsbare natuurgebieden en objecten voor het verblijf van mensen (gevoelig voor geur, geluid etc.) goed worden aangegeven.

## **7 OVERIGE PUNTEN**

### **Evaluatieprogramma**

41. Het bevoegd gezag moet bij het besluit over de milieuvergunning aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden. Dit dient om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. In het evaluatieonderzoek dient in ieder geval aandacht te worden besteed aan de daadwerkelijke milieueffecten van het systeem dat in de proefstalstatus wordt toegepast. Het verdient aanbeveling, dat in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek gegeven wordt. Er bestaat een sterke koppeling tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.
42. Voor de onderdelen 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

## BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: M.C. van Beek

Bevoegd gezag: Het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Overbetuwe

Besluit: vergunning op grond van de Wet milieubeheer

Activiteit: uitbreiding van een bestaand pluimveebedrijf

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C14.0

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure (in):	5 december 2007 (Het gemeente Nieuws)
advies aanvraag:	27 november 2007
ter inzage legging startnotitie:	5 december 2007 tot en met 2 januari 2008
advies voor richtlijnen uitgebracht:	6 februari 2008



Besluit van BURGEMEESTER EN WETHOUDERS van Overbetuwe.

Onderwerp: Vaststellen richtlijnen voor de milieueffectrapportage  
Dhr Van Beek, Adelhofstraat 3 te Homoet

Gelet op artikel 7.15 van de Wet milieubeheer en de onderbouwing in bijgaande  
'richtlijnen voor het MER'

b e s l u i t e n w i j :

De bijgaande richtlijnen voor het MER, M.C. van Beek, Adelhofstraat 3 te Homoet vast te stellen en hieraan tevens de Startnotitie MER van 9 november 2007 te verbinden.

datum: 26 februari 2008

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS van OVERBETUWE  
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

Th.M.M. Hoex

E. Tuijnman